

Een kleine ode aan de liefde – huwelijkstoespraak – Ibiza – Zaterdag 24 September 2022

Emanuel Rutten

Beste [bruidegom], [bruid] en familie en vrienden van het bruidspaar, wij zijn op dit prachtige eiland bijeengekomen om op feestelijke wijze betrokken te zijn bij de huwelijksplechtigheid van [bruidegom] en [bruid]. Het verheugt mij dat ik ben gevraagd om op deze bijzondere dag een kort woord tot het bruidspaar te richten. Nu moet een toespraak tijdens een huwelijksfeest er vooral toe bijdragen dat wij gezamenlijk nadrukkelijk aan het gevierde bruidspaar denken. Wij moeten ons daarom niet op het bijkomstige of accidentele richten, maar op wat het bruidspaar als bruidspaar wezenlijk aangaat, namelijk de betekenis van de huwelijk. Wat is het wezen van het huwelijk? Het wezen van het huwelijk is ontegenzeggelijk de liefde en daarom is de huwelijksceremonie waarvan wij getuige mogen zijn niets minder dan een ode aan de liefde. Voor mij als spreker lijkt er dan ook niets toepasselijk te zijn dan binnen deze grote ode aan de liefde een kleine ode aan de liefde uit te spreken. Hoe is het met de liefde?

Michel Houellebecq merkt op dat gezien de aard van de moderne tijd er nauwelijks meer ruimte is voor de liefde, maar dat het ideaal van de liefde nog altijd onverminderd is. Dit ideaal kan ook niet verminderen omdat het zich buiten de tijd bevindt. En niet alleen het ideaal van de liefde, maar ook de liefde zelf bevindt zich buiten de tijd. Liefde is niet van deze wereld. Ze komt plotseling in ons leven binnen vanuit een transcendente en welhaast goddelijke dimensie. In onze sterk gesecculariseerde wereld verwijst zelfs eigenlijk alleen nog de liefde naar de sacrale grond van ons bestaan. In deze grond ligt het antwoord op de vraag naar ons bestaan.

Want wat is de zin van het leven? De zin van het leven is liefde. Liefde is licht. Liefde is leven. In the film *Tree of Life* van Terrence Malick stelt Mrs. O'Brien: "Unless you love, your life will flash by." En volgens Mozart is liefde de ziel van het genie en daarmee de bron van alle creativiteit en creatie. In de film *Nymphomaniac* van Lars von Trier stelt Joe bovendien: "The secret ingredient of sex is love." Zelfs in de logica speelt liefde een rol. Want we moeten van logische consistentie houden om de inconsistenties die de rede aan het licht brengt te verwerpen.

Uiteindelijk is ook de waarheid ondergeschikt aan de liefde. Augustinus leert dat het doel van de waarheid de liefde is en niet andersom. Wie waarheid boven liefde stelt doet dat vanuit een liefde voor de waarheid, zodat de liefde boven de waarheid gaat. Gesteld voor de keuze kiest Dostojevski dan ook voor de liefde en niet voor de waarheid. Want het leven is groter. Ook Paulus verkiest in 1 Corinthians 13 de liefde boven de waarheid: "If I have all powers, and understand all mysteries and all knowledge, and if I have all faith, so as to remove mountains, but have no love, I am nothing. If I give away all I have, but have not love, I gain nothing. Love is patient and kind. Love bears all things and endures all things. Love never ends. So now faith, hope and love remain, these three; but the greatest of these is love." De liefde is zo de ultieme grond van ons bestaan. En als God liefde is en wij beeld zijn van God, dan moet het doel van ons leven de liefde zijn. Wij zullen liefhebben.

Maar wat is het wezen van de echtelijke liefde? Kierkegaard vergelijkt haar met de erotische en romantische liefde. De erotische liefde is louter momentane onmiddellijkheid. De geliefden gaan op in het moment. Deze liefde heeft weliswaar een eeuwigheidsmoment in zich, maar dit is slechts de momentane eeuwigheid van het verleidingsogenblik. De romantische geliefden menen dat hun liefde samenvalt met hun gevoel. De ander zien en liefhebben is één en hetzelfde. Maar deze liefde is niet werkelijk op de proef gesteld en daarom belichaamt het een illusoire en geen werkelijke eeuwigheid. Alleen de echtelijke liefde heeft een werkelijk eeuwigheids-moment in zich. In het ritueel van de huwelijksvoltrekking beloven de geliefden elkaar onvoorwaardelijk trouw en zo bevestigen zij de eeuwigheid van hun liefde voor het oog van allen. Het huwelijk is zo het ware poëtische. Als een liefde dat nooit eindigt komt zij van de drie liefdesvormen het meest overeen met de goddelijke liefde.

De ware echtelijke liefde neemt de romantische liefde in zich op. Zo stelt Emily Brontë in *Wuthering Heights*: "He's more myself t[bruidegom] I am. Whatever our souls are made of, his and mine are the same." En ook de *eros*, het erotische, wordt erin blijvend opgenomen. De ware echtelijke liefde is eveneens een vorm van *philia*. Het is de bestendige duurzame liefde van het samen één zijn in het zijn. De echtelijke liefde is echter nooit beklemmend. De geliefden zetten elkaar nimmer vast. Ware echtelijke liefde is geen stilstaand water. Het is een beweeglijke bruisende tweeheid en geen starre eenheid. Men streelt elkaars ziel zonder ooit bezit van elkaars ziel te willen nemen. Men erkent en ontmoet elkaar telkens weer als

de betekenisvolle en autonome *ander*. Zoals Kopland dicht: “Wie ben je, zeg ik, we hebben samen een leven al achter de rug en nog moet ik denken, liefste wie ben je?” Inderdaad. Door elkaar steeds weer te ontmoeten als *de ander* blijft men elkaar verrassen en vernieuwen. Zo blijft de echtelijke liefde poëtisch en vitaal en kan zij haar goddelijke eeuwigheid ook werkelijk realiseren. Dit is wat ik jullie, [bruidegom] en [bruid], van harte toewens. Tot slot wil ik graag een toast uitbrengen op het bruidspaar.